

Innst. S. nr. 196

(2003-2004)

Innstilling til Stortinget fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen

Dokument nr. 8:38 (2003-2004)

Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Arne Sortevik og Ursula Evje om presisering av gratisprinsippet i grunnskolen

Til Stortinget

SAMMENDRAG

I dokumentet fremmes følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om presisering av gratisprinsippet knyttet til de refererte problemstillingene."

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Høyre, Ine Marie Eriksen, Jan Olav Olsen, Raymond Robertsen og Søren Fredrik Voie, fra Arbeiderpartiet, Vidar Bjørnstad, Eva M. Nielsen, Karita Bekkemellem Orheim, fra Fremskrittspartiet, Ursula Evje og Arne Sortevik, fra Sosialistisk Venstreparti, Lena Jensen og lederen Rolf Reikvam, fra Kristelig Folkeparti, Arne Lyngstad og Elsa Skarbøvik, fra Senterpartiet, Rune J. Skjælaaen, fra Venstre, Trine Skei Grande, og representanten Jan Simonsen, viser til dokumentet.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og representanten Jan Simonsen, viser til at departementet i brev datert 30. oktober 2003 til fylkesmennene anmodet om at man derfra ytterligere bidrar til å informere og veilede om hvordan bestemmelsen om gratisprinsippet kan praktiseres på en hensiktsmessig måte. Kommuner/skoler som er i tvil kan henvende seg til utdanningsdirektøren for å få hjelp til hvordan bestemmelsen er å forstå. Flertallet

let viser videre til Innst. O. nr. 43 (2002-2003) og rundskriv F14-03 der elevenes rett til gratis offentlig grunnskoleopplæring nærmere presiseres.

Flertallet ser det ikke som nødvendig med ytterligere presiseringer av bestemmelsen.

Flertallet viser til at kommunene mottar midler gjennom rammetilskuddet for å dekke inn den tidligere foreldrebetalingen til leirskoleopphold.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til Arbeiderpartiets forslag, jf. Innst. O. nr. 43 (2002-2003) om gratisprinsippet i grunnskolen, om å lovfeste elevens rett til leirskoleopphold. Disse medlemmer mener at leirskole er en god tradisjon, og at det har en svært god virkning for det sosiale miljøet i klassen. Disse medlemmer viser til at Regjeringen har fjernet øremerkingen av midler til leirskole, og at Arbeiderpartiet foreslo å bevilge mer penger til leirskole (kommuneøkonomiproposisjonen for 2004) for å sikre alle barn leirskoletilbud. Disse medlemmer har merket seg at det fra 1. oktober 2003 til mars 2004 har vært en nedgang i antall leirskoleelever.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og representanten Simonsen viser til Innst. O. nr. 43 (2002-2003) og Ot.prp. nr. 94 (2001-2002) om gratisprinsippet i grunnskolen.

Disse medlemmer viser til at en samlet komité sto bak innholdet i ny § 2-15 med følgende tekst:

"Elevane har rett til gratis offentleg grunnskoleopplæring. Kommunen kan ikkje krevje at elevane eller foreldra dekkjer utgifter i samband med grunnskoleopplæringa, til dømes utgifter til undervisningsmaterieill, transport i skoletida, leirskoleopphald, ekskursjonar eller andre turar som er ein del av grunnskoleopplæringa."

Disse medlemmer viser videre til budsjettavtale mellom Fremskrittspartiet og regjeringspartiene om statsbudsjettet for 2003 der det heter:

"Leirskoler - Statlige bevilgninger til leirskoler øremerkes på UFDs budsjett f.o.m. 2003."

Disse medlemmer viser videre til behandlingen av kommuneøkonomiproposisjonen for 2004, St.prp. nr. 66 (2002-2003) med tilhørende Innst. S. nr. 259 (2002-2003), der regjeringspartiene gjennom samarbeid med Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet la inn i rammetilskuddet til kommunene den del av øremerket leirskoletilskudd som skal dekke betaling av leirskoleopphold for alle elever.

Disse medlemmer peker på at vanskelig økonomi i mange kommuner har ført til bortfall av tilbud om leirskoleopphold eller til kommunal bevilgning som ikke dekker de faktiske kostnader. Opplæringslovens nye bestemmelse har også medført usikkerhet blant foresatte og elever om det kan samles inn penger til å betale leirskoleopphold helt eller delvis. Forsøkene på oppklaring fra departementets side har etter disse medlemmers mening ikke vært avklarende, men skapt usikkerhet og ulikhet i fortolkning og praksis.

Disse medlemmer peker på at opplæringslovens utvidelse i § 2-15 bl.a. peker på leirskoleopphold som gjelder elever i 7. klassetrinn. Disse medlemmer er også kjent med at det for elever i 10. klasser er etablert en praksis på mange skoler der elevene gjennomfører en studietur til utlandet, og der dette skjer med betydelig egenbetaling. Disse medlemmer viser til spørsmål til skriftlig besvarelse nr. 289 (2003-2004) fra representanten Arne Sortevik om slike turer, der det i statsrådets svar her heter:

"Det vil være i strid med retten til gratis grunnskoleopplæring dersom elevene blir pålagt å betale egenandeler for å delta på studieturer som er en del av grunnskoleopplæringen og som foregår i skolens regi. Det er uten betydning at studieturen er frivillig og at det gis et undervisningstilbud på skolen for de elevene som ikke deltar på turen. Poenget med opplæringslovens § 2-15 var nettopp å understreke at alle skal ha like muligheter til å delta i skolens aktiviteter."

Disse medlemmer peker på at det åpenbart er behov for klargjøring også når det gjelder 10. klassingers studieturer. Forespørsel til tilsynsmyndighet i et fylke tyder på at problemstillingen ikke er registrert og følgelig heller ikke vil bli fulgt opp gjennom tilsynsvirksomheten.

Disse medlemmer understreker at hensikten med dokument 8-forslaget ikke er å stoppe den etablerte praksis med turer for 7.-klassinger og 10.-klassinger, men tvert imot legge bedre til rette for at slik virksomhet kan foregå innenfor rammen av bestemmelsene om gratisprinsippet, og sikre lik praktisering av lov- og regelverk på alle skoler.

Disse medlemmer anbefaler imidlertid øremerking som den beste løsningen. Disse medlem-

mer anbefaler at øremerking av statlige midler til leirskoleopphold for elever i grunnskolens 7. klasse gjeninnføres fra og med 2005 med kr 1 000 pr. elev. Disse medlemmer anbefaler også at elever i 10. klasse som en viktig del av undervisning i fremmedspråk gjennomfører studietur til utlandet, og at det fra og med 2005 også innføres øremerket statlig bevilgning til dette formål med kr 1 500 pr. elev. I forbindelse med denne aktiviteten forutsettes at de til enhver tid gjeldende muligheter for finansiering gjennom stipend, legat eller nasjonale og internasjonale programmer blir benyttet.

Disse medlemmer forutsetter at det også vurderes klargjørende regler for bruk av klassekasser herunder disponering og kontroll.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om presisering av gratisprinsippet knyttet til de problemstillinger som er referert i Dokument nr. 8:38 (2003-2004)."

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti viser til sine merknader i Budsjett-innst. S. nr. 12 (2002-2003) om leirskoleopphold.

Disse medlemmer foreslo å øke tilskuddet til kommunene til 90 mill. kroner for å dekke tidligere foreldrebetaling.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til Innst. S. nr. 259 (2002-2003) Kommuneproposisjonen hvor Senterpartiet foreslo en opptrappingsplan for kommuneøkonomien som gjør kommunene i stand til å løse de oppgaver de er pålagt og til å ivareta gratisprinsippet i grunnskolen.

FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Fremskrittspartiet og representanten Jan Simonsen:

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om presisering av gratisprinsippet knyttet til de problemstillinger som er referert i Dokument nr. 8:38 (2003-2004).

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til dokumentet og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument nr. 8:38 (2003-2004) - forslag fra stortingsrepresentantene Arne Sortevik og Ursula Evje om presisering av gratisprinsippet i grunnskolen - vedlegges protokollen.

Oslo, i kirke-, utdannings- og forskningskomiteen, den 25. mai 2004

Rolf Reikvam
leder

Elsa Skarbøvik
ordfører